

► Biblioteca deschisă ◄

André GIDE

Paludes

Traducere din franceză de Lucian ZUP

CARTIER

CARTIER®

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 24 05 87, tel.: 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: codexcartier@gmail.com

Difuzare:

București: Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: codexcartier@gmail.com

Chișinău: bd. Mircea cel Bătrân, nr. 9, sectorul Ciocana. Tel.: 34 64 61.

Cărțile CARTIER pot fi procurate în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

LIBRĂRIILE CARTIER

Casa Cărții, bd. Mircea cel Bătrân, nr. 9, Chișinău. Tel.: 34 64 61.

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel./fax: 24 10 00.

Librăria Vărul Shakespeare, str. Șciusev, nr. 113, Chișinău. Tel.: 23 21 22.

Colecția *Biblioteca deschisă* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Valentin Guțu

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design: Valentina Ciobanu

Tehnoredactare: Valentina Ciobanu

Prepress: Editura Cartier

Tipar: Combinatul Poligrafic (nr. 61 869)

André Gide

PALUDES

© Éditions Gallimard, 1920

André Gide

PALUDES

Ediția I, octombrie 2006

© Cartier, 2006, pentru prezenta versiune românească.

Această ediție a apărut în 2006 la Editura Cartier. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Gide, André

Paludes: Roman / André Gide; trad.: Lucian Zup; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2006 (Combinatul Poligr.). – 112 p. – (Col.: *Biblioteca deschisă* / coord. col.: Gheorghe Erizanu).

ISBN 978-9975-79-410-7

1500 ex.

821.133.1-31

G 56

ISBN 978-9975-79-410-7

*Pentru prietenul meu
Eugène ROUART
am scris această satiră.*

Dic cur hic.
(CEALALTĂ ȘCOALĂ.)

Înainte de a explica altora cartea mea, aștept ca alții să mi-o explice. A dori s-o explici înseamnă, de altfel, a-i restrânge de îndată sensul; căci dacă știm ce am vrut să spunem, nu știm dacă nu am spus decât atât. – Se spune întotdeauna mai mult decât ATÂT. – Și ceea ce mă interesează mai mult e ceea ce-am pus fără să știu, – această parte de inconștient pe care aș vrea s-o numesc partea lui Dumnezeu. – O carte e întotdeauna o colaborare, și cartea va valora cu atât mai mult cu cât partea scribului e mai mică, iar ajutorul lui Dumnezeu mai mare. – Să așteptăm de pretutindeni revelația lucrurilor; din partea publicului, a operelor noastre.

Hubert

Marți

Către ora cinci se lăsă răcoare; închisei fereastra și mă întoarsei din nou la scris.

La șase veni bunul meu prieten Hubert; se întorcea de la manej.

Spuse:

— Ia te uită! Lucrezi?

Răspunsei:

— Scriu *Paludes*.

— Ce-i asta? – O carte.

— Pentru mine? – Nu.

— Prea savantă?... – Plicticoasă.

— Atunci de ce s-o scrii? – Altfel, cine s-o scrie?

— Tot confidențe? – Aproape deloc.

— Atunci ce? – Ia loc.

Și după ce se așeză:

— Am citit în Vergiliu două versuri:

Et tibi magna satis quamvis lapis omnia nudus

Limosoque palus obducat pascua junco.

Traduc: – un cioban vorbește cu altul; îi spune că, fără îndoială, ogorul său e plin de pietre și mlaștini, însă e destul de bun pentru el; și că e foarte fericit că se mulțumește cu atât.

– Dacă oricum nu poți avea alt pământ, e cel mai înțelept gând posibil, spui tu?... Hubert nu spuse nimic. Reluai: *Paludes* e mai ales povestea celui care nu poate călători; – în Vergiliu se numește Tityre; – *Paludes* e povestea unui om care, cu un ogor ca al lui Tityre, nu vrea să renunțe la el, ci, din contra, este mulțumit; asta-i... Povestesc: – În prima zi, el constată că e fericit cu ogorul său și se întreabă ce să facă acolo. În a doua zi, trecând un stol de zburătoare, dimineața ucide patru rațe sălbatice sau lișițe și către seară mănâncă două din ele, după ce le-a gătit la un biet foc din măracini. În a treia zi, se distrează ridicându-și un bordei din trestie. În a patra zi, mănâncă ultimele două rațe. În a cincea zi, desface bordeiul și plănuiește o casă mai acătării. În a șasea zi...

— Destul! spuse Hubert, – am înțeles; dragă prietene, poți să scrii. Plecă.

Se apropia noaptea. Îmi aranjai hârtiile. N-am mai luat cina; ieșii; pe la opt am intrat la Angèle.

Angèle era încă la masă, terminând niște fructe; m-am așezat lângă ea și am început să-i decojesc o portocală; ni s-au adus dulcețuri și, de îndată ce ne găsirăm din nou singuri:

— Ce-ai făcut azi? spuse Angèle, pregătindu-mi o tartină.

Nu-mi aminteam de vreun fapt deosebit și îi răspunsei nechibzuit:

— Nimic, apoi imediat, temându-mă de digresiuni psihologice, mă gândii la vizită și strigai: Bunul meu prieten Hubert a venit să mă vadă pe la șase.

— Tocmai a plecat de aici, reluă Angèle; apoi redeșteptând antice conflicte: El cel puțin face ceva, spuse ea, e ocupat cu ceva.

Spusesem că n-am făcut nimic; mă enervai:

— Cum? Ce face? întrebai... A început:

— O mulțime de lucruri... Întâi și întâi face echitație... și apoi știi bine: este membru a patru companii industriale; conduce împreună cu cumnatul său o altă companie de asigurări împotriva grindinei; – tocmai m-am asigurat și eu. Urmează cursuri de biologie populară și face, în fiecare marți seara, lecturi publice. Știe destulă medicină pentru a se face util în caz de accidente. – Hubert face mult bine: cinci familii nevoiașe îi datorează faptul că mai sunt în viață; plasează muncitori care nu au de lucru la patroni care au nevoie de muncitori. Trimite copii bolnavi la țară, unde există stabilimente speciale. A fondat un atelier de împăiat pentru a crea locuri de muncă tinerilor orbi. – În fine, duminicile, vânează. – Și tu! tu ce faci?

— Eu! răspunsei cam jenat, – scriu *Paludes*.

— *Paludes*? Ce-i asta? spuse.

Terminaserăm de mâncat, așteptai să trecem în salon pentru a relua.

Când ne aflarăm amândoi așezați lângă șemineu:

— *Paludes*, începu, – e povestea unui celibatar care stă într-un turn înconjurat de mlaștini.

— Ah! făcu.

— Se numește Tityre.

— Un nume urât.

— Deloc, replicai, – e din Vergiliu. Și apoi nu știi să inventez.

— De ce celibatar?

— Oh!... pentru mai multă simplitate.

— E tot?

— Nu; povestesc ce face.

— Și ce face?

— Privește mlaștinile.

— De ce scrii? reluă după un moment de tăcere.

— Eu? – nu știu, – probabil pentru a face ceva.

— Ai să-mi citești asta, spuse Angèle.

— Când vrei. Am exact patru sau cinci foi în buzunarul meu; și, scoțându-le imediat, i le citii, cât de monoton am putut:

JURNALUL LUI TITYRE SAU PALUDES

De la fereastra mea observ, dacă ridic puțin capul, o grădină la care încă nu mă uitasem bine; la dreapta, un copac care își scutură frunzele; dincolo de grădină, câmpia; la stânga un heleșteu de care voi vorbi mai încolo.

În grădină fuseseră plantate odinioară nalbe roșii și căldărușe, însă neglijența mea lăsase plantele să crească în voia lor; din cauza vecinătății heleșteului, stuful și mușchiul năpădiseră peste tot; cărările dispăruseră sub iarbă; n-a mai rămas loc unde să pun piciorul în afara mării alei care duce de la camera mea la câmpie, și pe care am folosit-o într-o zi, când m-am dus într-o plimbare. Seara, sălbăticiunile din pădure o traversează pentru a se adăpa din heleșteu; din pricina crepusculului, nu disting decât forme gri, și cum se apropie noaptea, nu le văd niciodată întorcându-se înapoi.

— Mi s-a făcut frică, spuse Angèle; – dar continuă, – e foarte frumos scris.

Mi se contractaseră toți mușchii de la efortul lecturii:

— Oh! e aproape tot, îi spun; restul nu a fost terminat.

— Notele, strigă, o citește-le! e foarte amuzant; așa îți dai mai bine seama ce vrea să spună autorul decât dacă citești varianta finală.

Atunci continuai – decepționat cu anticipație și, acceptând riscurile, încercând să confer frazelor o aparență de nefinisat:

De la ferestrele camerei sale, Tityre poate pescui cu undița...
– Încă o dată, acestea nu sunt decât note...

— Hai acum!

— *Așteptări triste de pește; insuficiență a nadei, multiplicare a undițelor (simbol) – necesarmente, nu poate prinde nimic.*

— De ce?

— Pentru adevărul simbolului.

— Dar dacă ar prinde ceva?

— În acest caz ar fi un alt simbol și un alt adevăr.

— Nu mai este deloc adevăr pentru că aranjezi faptele cum îți place.

— Aranjez faptele încât să le fac mai apropiate de adevăr decât de realitate; e prea complicat să-ți explic în acest moment, însă trebuie să fii convinsă că evenimentele sunt pe potrivă caracterelor; e ceea ce fac romanele bune; nimic din ceea ce ni se întâmplă nu este făcut pentru alții. Hubert ar fi pescuit acolo tone de pește! Tityre nu prinde nimic: e un adevăr psihologic.

— În fine – e bine: continuă.

— *Prelungire pe apă a mușchiului de pe mal. Indecizie a reflexelor; alge; pești care trec. Să evit, când vorbesc de ape, a le numi “uimirile opace”.*

— Sper și eu! Însă de ce această notă?

— Pentru că prietenul meu Hermogène numește așa cra-pii.

— Nu mi se pare o expresie prea fericită.

— Cu atât mai rău. Să continui?

— Te rog; notele tale sunt foarte amuzante.

— *În zori, Tityre, observă niște conuri albe ridicându-se pe câmpie; saline. Se uită în continuare cum lumea muncește.*

– Peisaj inexistent; taluzuri foarte înguste între două ocne sărate. Excesivă albeață a deșeurilor (simbol); nu se poate vedea astfel decât atunci când e ceață; ochelari cu lentile fumurii îi apără pe lucrători de oftalmie.

Tityre își vără un pumn de sare în buzunar, apoi se întoarce în turnul său – E tot.

— E tot?

— Tot ce am scris.

— Mi-e teamă că povestea ta e puțin cam plicticoasă – spuse Angèle.

Urmă o lungă tăcere – după care strigai foarte emoționat:

— Angèle, Angèle, când vei înțelege, te implor, ce înseamnă subiectul unei cărți? – Emoția din viața mea, pe aceasta vreau s-o revelez: plictiseală, vanitate, monotonie, – cât despre mine, îmi este indiferent pentru că scriu *Paludes* – însă emoția lui Tityre nu este nimic; aspirațiile noastre, te asigur, Angèle, sunt chiar mai terne, și mai mediocre.

— Dar nu mi se pare, spuse Angèle.

— Asta pentru că nu te gândești la aceasta. Uite chiar subiectul cărții mele; Tityre nu e mulțumit de viața sa; găsește plăcere în contemplarea mlaștinilor; care sunt mereu supuse metamorfozei timpului; – dar iată! iată povestea ta! e atât de puțin variată! De când locuiești în această cameră? – Chirii mici! Chirii mici! – și nu ești singura! ferestre care dau în stradă, în curți; înaintea ochilor doar ziduri sau alți oameni care se uită la tine... Dar nu vreau acum să te fac să-ți fie rușine de rochiile tale – și oare crezi într-adevăr c-am fi știut să ne iubim?

— E nouă, spuse; în această seară citește Hubert, dă-mi voie să mă duc.

— Ce citește? întrebai fără voie.

— Fii sigur că nu *Paludes!* – Plecă.

Întors la mine în cameră, încercai să pun pe versuri începutul din *Paludes* – scrisei primul catren:

Zăresc de la fereastra mea
Când fruntea mi-o ridic
Copacii de la margine
Ce mereu petrec.

Apoi m-am culcat, astfel încheindu-mi ziua.

Angèle

Miercuri

Să țin o agendă; să-mi trasez în fiecare zi sarcinile săptămânale înseamnă că-mi folosesc timpul cu înțelepciune. Hotărăști tu însuși ce ai de făcut; rezolvându-le dinainte și fără complicații, ești sigur că nu mai depinzi în fiecare dimineață de atmosferă. În agenda mea am inserat simțul datoriei; scriu cu opt zile înainte, pentru a avea timp să uit și pentru a-mi crea surprize, indispensabile modului meu de a trăi; astfel în fiecare seară adorm cu gândul unei zile de mâine necunoscute și totuși deja hotărâte de mine.

Agenda mea are două părți: pe o foaie scriu ce voi face, iar pe revers, scriu în fiecare seară ce am făcut. Apoi compar; fac bilanțul, și ceea ce n-am reușit să fac, deficitul, devine ce ar trebui să fac. Le rescriu pentru decembrie și asta îmi dă idei morale. – Am început de trei zile. – Astfel, în această dimineață, lângă indicația: să încerc să mă scol la șase, scrisei: sculat la șapte – apoi între paranteze: neprevăzut negativ. Urmău diverse note:

Să scriu lui Gustave și lui Léon.

Să mă îngrijorez că nu primesc scrisoare de la Jules.

Să-l văd pe Gontran.

Să mă gândesc la individualitatea lui Richard.